

23.9.2024

VN/16960/2021
STM078:00/2021**2024/5 TYÖTURVALLISUUSSÄÄNNÖKSIÄ VALMISTELEVAN NEUVOTTELUKUNNAN PÖYTÄKIRJA
23.9.2024**

Aika 23.9.2024 klo 13.00-15.00

Paikka: Teams-etäkokous

Osallistujat:

Antti Janas	STM, puheenjohtaja
Jussi Hyrkäs	Työsuojelun aluehallinto, varajäsen
Inka Douglas	STTK, jäsen
Juha Ala-Hiiri	TKL, jäsen
Timo Koskinen	SAK, jäsen
Minna Salli	KT, jäsen
Päivi Lanttola	VTML, jäsen
Albert Mäkelä	SY, jäsen
Pia Perttula	TTL, jäsen
Lotta Savinko	Akava, jäsen
Vesa Rantahalvari	EK, sijainen
Anne Vänskä	STM, asiantuntija
Mikko Kuivalainen	TTK, asiantuntija
Timo Koskinen	TTK, asiantuntija
Tanja Ylitöyrä	STM, sihteeri

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä ja eräksi muiksi laeiksi

Vänskä selosti lausuntokierroksen perusteella lakiehdotukseen tehdyt merkittävimmät muutokset. OM:n lausunnon johdosta tietojen luovutuksesta rekisteristä ei voitu säätää suunnitellulla tavalla, vaan esitystä oli korjattava. Muutetun luonnoksen mukaan TTK:n tulee aina tietopyynnön saadessaan arvioida, onko pyytäjällä EU:n tietosuojasetukseen tai tietosuojalakiin perustuvaa oikeutta käsitellä pyytämäänsä henkilötietoja. Viimekätinen vastuu on tietojen pyytäjällä. TTK:n arviointityön helpottamiseksi esitystä muutettiin myös siten, että tietoja saa rekisteristä vain ehdotetun lain nojalla työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin. Kuitenkin julkisuuslain nojalla asianosainen saisi tietoa rekisteristä ja samoin jokainen saisi omat tietonsa.

Vänskä kävi läpi muuttuneet työnantajan ilmoitusvelvollisuuden edellytykset, eli millaiselta työpaikalta on ilmoitettava tietoja. Ensimmäinen edellytys on se, että työpaikalla on valittu työsuojeluvaltuutettu. Toinen edellytys on se, että työnantaja teettää henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 50 kalenteripäivänä. Näin rekisteriin ei ilmoitettaisi turhaan nopeasti vanhentuvia tietoja. Kolmas edellytys on se, että työpaikan henkilöstöön kuuluu vähintään kymmenen henkilöä. Rajaus johtuu TTK:n rajallisista resursseista. Valvontalain HE:ssa ei

nimenomaisesti mainita, kuuluvatko vuokratyöntekijät työsuojelun yhteistoimintaa koskevan valvontalain 5 luvun soveltamisalaan vai ei, todennäköisemmin eivät kuulu, ja sen vuoksi heitä ei tässä tarvitse huomioida. Esitykseen tehtiin myös sellainen muutos, että tietoja saavat ilmaiseksi Tapaturmavakuutuskeskus ja TTL, jos ne pyytävät niitä lakisääteisiin tehtäviinsä.

Keskusteltiin esityksestä yleisellä tasolla. Koskinen/SAK katsoi, että esitys on mennyt huonompaan suuntaan edellisestä käsittelystä useissa kohdissa. Ongelmat on tuotu esiin SAK:n lausunnossa. Lisäksi HE-luonnoksen lausuntopalaute -kohdasta tulisi käydä paremmin ilmi ne perustelut, miksi joidenkin tahojen mielestä uudistusta ei tulisi tehdä. Puheenjohtaja kertoi, että esityksessä on otettu huomioon erityisesti TTK:n kommentteja, koska rekisterinpitotehtävä siirretään sille virallisesti. TTK:lla tulee olla mahdollisuus selviytyä tehtävästä. Mäkelä totesi, että Suomen Yrittäjät pitää ehdotusta kokonaisuudessaan ongelmallisena. Hän viittasi SY:n lausuntoon, jossa näkemykset tuodaan yksityiskohtaisesti esiin. Myös Savinko näki esityksessä monia huolenaiheita.

Valvontalakiin, panostajalakiin ja työturvallisuuslakiin ehdotetut pienet muutokset hyväksyttiin.

Käytiin puheenjohtajan johdolla pykälittäin läpi ehdotus laiksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä ja keskusteltiin joistakin pykälistä.

1 §: Koskinen/SAK totesi, että perusteluissa sanotaan lain tavoitteena olevan työsuojelun edistäminen. SAK:n mielestä esitys vaikuttaa päinvastaisesti. Ilmoitusvelvollisuus koskee vain pientä osaa työnantajista.

4 §: Koskinen/SAK ei pitänyt hyvänä sitä, että ilmoitus tulee tehdä vain, jos työpaikalla teetetään työtä yli 50 kalenteripäivänä ja että vuokratyöntekijöitä ei lasketa mukaan vähintään 10 työntekijän määrään. Työpaikan työterveyshuollon palvelun tarjoajan tietojen ilmoittaminen puuttuu kokonaan. Puheenjohtaja totesi, että työterveyshuollon palvelun tarjoajien henkilöstöllä on valmiudet hankkia työsuojelua koskevaa asiantuntemusta muulla tavalla kuin rekisterin avulla. Kuivalainen perusteli, että aiempi 30 päivän raja oli niin niukka, että tiedot ehtivät vanhentua ennen kuin niille on käyttöä. Rajan siirtäminen 50 päivään myös keventää hallinnollista taakkaa. Myös Douglas piti 50 päivän rajaa pitkänä. Hyrkäs kertoi avin lausunnossa olleita seikkoja. Avissakin oli pohdittu mm. päivien laskemisen tapaa. Keskusteltiin ja todettiin, että 50 päivän laskeminen käytännössä on epäselvää, mutta asiaa ohjeistetaan perusteluissa.

7 §:stä (erityisesti 7.2 ja 7.3 §:stä) keskusteltiin runsaasti. Vänskä esitteli heikomman suojelun periaatteeseen perustuvat perusteet 7.2 §:lle. Rantahalvari piti koko 7 §:ä tarpeettomana. Vapaaehtoista tietojen ilmoittamista ei tarvita, koska kuka tahansa voi tilata TTK:n uutiskirjeen ja saada siitä samat tiedot kuin ilmoituksen tehneet työpaikat saavat. Myös muut työnantajapuolen edustajat pitivät pykälää pitkälti tarpeettomana ja epäilivät siitä aiheutuvan TTK:lle turhia kustannuksia ja lisätyötä. Koskinen/SAK ja Douglas pitivät pykälää hyvänä ja tarpeellisena. Kuivalainen totesi, että TTK:lle on hankalaa, ettei se voi varmistaa, onko itsensä 7.2 §:n nojalla vapaaehtoisesti ilmoittava henkilö todella tietyn yrityksen palveluksessa. 7.2 ja 7.3 §:ssä tarkoitettujen ilmoittajien osalta ei myöskään toteutuisi tietojen ajoittainen päivitys vastaavalla tavalla kuin vaaleilla valittujen työsuojelutoimijoiden kohdalla. Pykäläluonnoksen mukainen ilmoittamisvelvollisuus vaatisi myös teknisiä muutoksia rekisteriin. Aktiiviset henkilöt voisivat tilata uutiskirjeen, tästä mahdollisuudesta voisi laittaa tiedon näkyvälle paikalle. Puheenjohtaja totesi, että 7 §:n sisältämien eri ilmoitusmahdollisuuksien osalta näkemykset jakaantuvat. TTK:n edellytykset huolehtia tehtävästä muodostavat rajat sille, millaisia ratkaisuja voidaan tehdä. Julkista rahaa rekisterin pitämiseen ei tule. Siksi TTK:n näkemyksellä on suuri painoarvo. Kuivalainen totesi, että jos muu työnantaja kuin ilmoitusvelvollinen tekee ilmoituksen, se ei ole järjestelmän kannalta ongelma, eli 7 §:n 1 momentti on heidän puolestaan mahdollinen toteuttaa. Päätettiin, että 7 §:ään jää vain 1 momentti, 2 ja 3 momentti poistetaan.

8 §: Vänskä kertoi, että henkilötietojen säilyttämiseen liittyen jollakin aikavälillä on tarkasteltava, että tiedot ovat ajan tasalla. Tästä johtuen tiedot on ilmoitettava kokonaisuudessaan uudestaan viimeistään kahdeksan vuoden kuluttua. Yksittäiset muutokset on ilmoitettava jo aiemmin.

10 §: Vänskä kertoi, että julkista hallintotehtävää hoitava TTK soveltaa hallinnon yleislakeja niiden soveltamisaläsäännösten mukaan. TTK:n ei tarvitse noudattaa koko julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia. 10 § tarvitaan, jotta TTK noudattaa mainitun lain 21 §:ää.

12 §: Vänskä kertoi mm., että TTK saa luovuttaa tietoja rekisteristä pääsääntöisesti vain työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin ja vain niille tahoille, joilla on oikeus käsitellä rekisteristä saatavia henkilötietoja. Henkilöllä, jonka henkilötietoja ilmoitetaan rekisteriin, on oikeus kieltää henkilötietojensa luovuttaminen maksullisia työsuojelua edistäviä koulutuksia, tuotteita ja palveluita koskevaan suoramarkkinointiin, jotta hillittäisiin saapuvien viestien määrää. Suoramarkkinointikielto on mahdollinen jo tällä hetkellä.

13 §: Pykälän lähtökohtana on maksuvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin kuitenkin eräitä poikkeuksia. Keskusteltiin siitä, saako mikä tahansa työnantajien tai työntekijöiden yhdistys tiedot maksutta. Ajatuksena esityksessä oli se, että TTK itse saisi käyttää tietoja maksutta, koska TTK ei saa valtiolta määrärahaa julkiseen hallintotehtävään. Maksuttomasti tietoa saavat tahot laajenivat tätä kautta TTK:n perustaneisiin työmarkkinakeskusjärjestöihin ja niiden jäsenyhdistyksiin. Yhdistysten rajaamista ei ole määritelty tarkemmin. Esitettiin ehdotus, että maksuttomuus koskisi vain keskusjärjestöihin kuuluvia työnantajien ja työntekijöiden järjestöjä. Ehdotusta vastustettiin. Kyse on työsuojelutiedon jakamisesta ja kaikkien työsuojelutietoa levittävien yhdistysten tulisi saada tiedot maksutta. TTK:n mukaan pyyntöjen määrä on toistaiseksi ollut maltillinen. Sovittiin, että 13 §:n 2 momenttiin lisätään, että myös yrittäjien järjestöillä on oikeus saada tiedot maksutta. Todettiin myös, että tiedot ovat melko yksinkertaisia eikä niitä ole ollut tarpeen käsitellä tiettyyn muotoon tms. ennen niiden luovuttamista.

16 §: Pykälässä STM:n ohjauksella ja valvonnalla tarkoitetaan vastaavaa kevyttä mekanismia kuin ilmoitetuilla laitoksilla. On riittävää, että TTK antaa vuosittain selvityksen tehtävän hoitamisesta ja siitä, riittivätkö rahat sen hoitoon. STM ja TTK voivat järjestää myös valvontatapaamisia. Jos rekisterinpito ei jostain syystä toimisi, käytössä ei ole mitään pakkokeinoja tms., vaan tilanne vaatisi pikaista lainmuutosta.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen todeten, että 7 §:stä poistettiin 2 ja 3 momentti ja 13 §:n 2 momenttiin lisättiin yrittäjien yhdistykset.

Käytiin säädöskohtaiset perustelut osittain läpi. Ajanpuutteen takia jokaisen pykälän perusteluista ei tarkemmin ehditty keskustella. Koskinen/SAK toisti näkemyksensä siitä, että laki ei edistä työsuojelun yhteistoimintaa, vaan vaikeuttaa sitä. 4 §:n kohdalla Vänskä selosti, miten yli 50 kalenteripäivää lasketaan. Keskusteltiin aiheesta ja osittain oltiin tyytymättömiä asian monimutkaisuuteen ja siihen, millaisia työpaikkoja tämän myötä jää ilmoittamisvelvollisuuden ulkopuolelle. Vänskä totesi, että lähtökohtana on valvontalain 25 §, jossa määritellään, mitä tarkoitetaan ”työpaikalla” valvontalain 5 luvun eli työsuojelun yhteistoiminnan näkökulmasta. Työnantajalla on käytännössä määräysvaltaa valvontalain 25 §:n puitteissa, miten ”työpaikka” kussakin tapauksessa käytännössä rajataan (esim. konkreettinen työmaa tai ryhmä ihmisiä). Kun rajat ovat selvillä, voidaan lähteä laskemaan kalenteripäiviä. Avi valvoo työsuojelun yhteistoimintaa ja myös ilmoitusvelvollisuutta ja toteaa, miten ”työpaikka” on kulloinkin määritelty. Rekisteriin ilmoittaminen ei sinänsä vaikuta työpaikan suojelutasoon. Kuivalainen kertoi, että rekisterin oikeellisuuden näkökulmasta TTK ei voi valvoa yli 50 päivän toteutumista, se voi vain antaa neuvontaa. Rakennus- ja tapahtuma-alalla on paljon vaihtelua, joten on mahdollista, että yli 50 kalenteripäivän edellytys karsii työpaikkoja ilmoitusvelvollisuuden piiristä. Douglas totesi yleisesti koko lakia koskien, että uuden lain myötä nykytilaan tulee merkittäviä muutoksia. Hän toivoi, että muutoksista tullaan tekemään vaikuttavuusseurantaa. Puheenjohtaja totesi, että näin voidaan tehdä, siinä TTK:lla on merkittävä rooli.

HE:n vaikutukset -kohdassa Koskinen/SAK nosti esiin, että perusteluissa ei kerrota sitä, että 96,4 % yrityksistä jää käytännössä lain ulkopuolelle. Päätettiin lisätä tämä tieto perusteluihin. Kuivalainen korjasi vaikutukset -kohtaa kertoen, että ensi vuodelle on varattu tietojärjestelmän auditointiin 30 000 euroa ja tietoturvan muutostöihin 100 000 euroa. Yhteensä suorat kustannusvaikutukset TTK:lle ovat siten 130 000 euroa, ei luonnoksessa mainittu 30 000 €.

Keskusteltiin lain voimaantuloajasta. TTK:n toiveesta tietojärjestelmäyistä laki työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä tulee voimaan noin 1.4.2026. Panostajalain muutos tulee voimaan jo 1.9.2025.

Yleisperusteluista ei esitetty kommentteja.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen todeten, että hallituksen esitys on käsitelty. Kaikin osin ei päästy yksimielisyyteen, vaikka pääsääntöisesti suhtaudutaan myönteisesti siihen, että rekisteri säilyy ja TTK hoitaa sitä. Esityksellä on pyritty turvaamaan rekisterin toiminnan jatkuminen ja esityksen sisältö on rajattu tästä näkökulmasta. Säädöstekstiin tehtiin keskustelun perusteella muutokset 7 ja 13 §:ään, ja perusteluihin lisätään maininta siitä, että suuri joukko työnantajia on lain ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolella. Rekisteröintilain voimaantulopäiväksi esitetään noin 1.4.2026 ja panostajalain muutoksen voimaantulopäiväksi jo 1.9.2025. TTK:n euromääräilmoitukset korjataan kokouksessa kerrotun mukaisiksi. Lisäksi on vielä tehtävä OM:n toivomat tekniset muutokset. Myös laintarkastus on vielä edessä. Hallituksen esitys viedään viikolla 46 valtioneuvoston yleisistuntoon.

4. Muut asiat

Ei ollut.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

Antti Janas

puheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri